

LİMİTED ŞİRKET HİSSELERİNİN ANONİM ŞİRKETE DÖNÜŞTÜRÜLDÜKTEN SONRA DEVRİNDE VERGİLENDİRME

Sakıp ŞEKER(*)

I-HİSSE SENETLERİNİN VE ORTAKLIK PAYLARININ DEVRİNDE VERGİLENDİRME

Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 80'nci maddesinin birinci bendinde, "*tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançların gelir vergisinden müstesna*" olduğu, dördüncü bendinde ise hiçbir süreye bağlı olmaksızın "*ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların*" değer artışı kazancı olarak gelir vergisine tabi olduğu, ayrıca, bir takvim yılında edilen değer artışı kazancının menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlananlar hariç, 2010 yılında 7.800 TL'si gelir vergisinden istisna edilmiştir. Limited şirket payları "menkul kıymet" sayılmamaktadır.

Anılan Kanunun geçici 67'nci maddesinde ise, 31.12.2015 tarihine kadar uygulanmak üzere, bankalar ve aracı kurumların takvim yılının *üçer aylık dönemler itibarıyla alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark üzerinden (kurumlara ait olanlar dahil) %15 oranında, 5527 sayılı kanunla yapılan değişiklikle 7.7.2006 tarihinden itibaren* dar mükellef gerçek kişi ve kurumlardan (0) oranında *vergi tevkifatı* yapılacağı, ayrıca tam mükellef kurumlara ait olup, İMKB'nda işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar üzerinden vergi tevkifatı yapılmayacağı ve bu gelirler için mükerrer 80'nci madde (değer artışı kazancı) kapsamında yıllık beyanname de verilmeyeceği hükme bağlanmıştır. %15 oranı 23.07.2006 tarihinden itibaren 2006/10731 sayılı BKK ile %10'a indirilmiştir.¹ 14.11.2008 tarihinden itibaren 2008/14272 sayılı BKK uyarınca dar mükellefiyete tabi kişiler gibi tam mükellefiyete tabi gerçek kişi ve kurumların da hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlardan gelir/kurumlar vergisi tevkifatı yapılmamaktadır. Oran sıfır olarak tespit edilmiştir

Özetle, İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin bir yıldan fazla süreyle elde tutulmasından sağlanan kazançlar gelir vergisine tabi tutulmazken, İMKB'de işlem görmeyen anonim şirketlerin hisse senetlerinde vergiye tabi tutulmama süresi iki yıldır. İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin bir yıldan daha kısa sürede elde tutulmasından sağlanan kazançlar ilgili banka veya aracı kurum tarafından tevkifat yöntemiyle, (tevkifat oranı 14.11.2008 tarihinden itibaren sıfıra indirildiğinden ve söz konusu kazançlar yıllık beyana dahil edilmediğinden vergi dışında tutulmakta) İMKB'de işlem görmeyen hisse senetlerinin iki yıldan daha kısa sürede elde tutulmasından sağlanan kazançlar ise yıllık beyanname ile beyan edilecek **ve 7.800 liralık istisnadan yararlandırılmayacaktır.**

Hisse senedi ile temsil edilmeyen (limited şirket payları dahil) ortaklık paylarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançların 2010 yılında 7.800 TL'sini aşan kısmı hiçbir süreye bağlı olmaksızın gelir vergisine tabidir. **Gerçek kişilerin anonim şirket hissesi satışı ile limited şirket hissesi satışından elde edilen kazancın vergilendirilmesi ve istisna uygulaması yönünden fark bulunması anlaşılabilir bir durum değildir.**

(*)Yeminli Mali Müşavir

¹ Sıfır oranlı uygulamadan yararlanabilmek için dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerin mukimlik belgesi, kurumların ise onaylı kuruluş belgesinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elde çıkarma dolayısıyla yapılan gider ile ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle hesaplanır. Mal ve hakların iktisap(maliyet) bedeline ayrıca elden çıkarılan mal ve hakların elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere DİE'nce belirlenen TEFE'ndeki artış oranında artırılır.² Endekslemenin yapılabilmesi için alış ve satış tarihi arasındaki artış oranının %10 veya üzerinde olması gerekir

Hisse senetlerinin ticari bir işletme bünyesinde alım satımından elde edilen kazançlar ise ticari kazanç hükümlerine göre tespit ve beyan edilecektir.

II- DEVİR VE TÜR (ŞEKİL) DEĞİŞTİRME

Türk Ticaret Kanununun da “Birleşme, iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir” şeklinde tanımlanmıştır (TTK, Md:146).

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19 ncu maddesinde, aşağıdaki yazılı şartlar dahilinde gerçekleşen birleşmelerin devir hükmünde olduğu, bu şartlar dahilindeki tür değiştirmelerinin de devir hükmünde olduğu belirtilmiştir. Buna göre,

1- Birleşme sonucunda infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanuni ve iş merkezleri Türkiye'de bulunacaktır.

2- Müfeseh kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerinin birleşilen (devralan) kurum tarafından bir bütün halinde devralacak ve aynen bilançosuna geçirecektir.

Kanun hükmüne göre tam mükellefiyete tabi kurumlar devir veya birleşebileceklerdir. Devredecek olan kurum devir tarihindeki bilanço değerlerini devralan (birleşilen) kuruma aktif ve pasifiyle bir bütün olarak geçirecektir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda şirketlerin tür değişikliği konusunda “devir” hükümlerine gönderme yapılmıştır. Anılan Kanununun 19. maddesinin ikinci fıkrasında, “**kurumların tür değiştirmeleri devir hükmündedir**” denilmek suretiyle, tür değiştirmenin prosedürü ve vergilendirme usulü kurumların devrindeki prosedüre ve koşullara tabi tutulmuştur. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun “Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hallerinde Vergilendirme” başlığı altındaki 20 nci maddesinde, şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarihin devir tarihi olduğu belirtilmiş olup, devir koşulları şu şekilde açıklanmıştır.

“Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, müfeseh kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir, birleşmeden **doğan karlar hesaplanmaz** ve vergilendirilmez.

1-Devir tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları müfeseh kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

2- Devir işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, müfeseh kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları müfeseh kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini,

Birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren **otuz gün** içinde müfeseh kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verilecektir.

Bir şirketin yeni kurulacak bir şirkete aktif ve pasifiyle devrolması nedeniyle tüzel kişiliğinin ortadan kalkması da bir devir işlemidir. Aynı şekilde **bir limited şirketin tür (nev'i) değişikliği yoluyla anonim şirkete dönüşümü de; esas itibarıyla bir devir işlemidir.** Nev'i değişikliğini özel

² 5746 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile 1.1.2006 tarihinden geçerli olmak üzere vergi kanunlarında yer alan toptan eşya fiyatları genel endeksi (TEFE) ibaresi, üretici fiyatları genel endeksi (ÜFE) olarak uygulanacaktır.

bir devir saymak gerekir. Limited şirketin anonim şirkete dönüşümü, bir limited şirketin aktif ve pasifiyle yeni kurulacak bir anonim şirkete devretmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Nev'i değişikliğinde, şirket varlıkları bir bütün olarak (her türlü mevcutlar, haklar, alacak ve borçlar) aynen yeni şirkete geçer.

Birleşme yalnız aynı nev'iden olan şirketler arasında mümkün olduğu halde (3) nev'i değişikliğinde bir sınırlama söz konusu değildir (TTK, Md. 147-152). Yani herhangi bir ticaret şirketi bir başka nevideki ticaret şirketine dönüştürülebilir. Nev'i değişikliği yeni nev'e ait şirketin kuruluş merasimine tabidir. Yeni şekle dönüşen şirket eskisinin hukuken ve iktisaden devamıdır.

III-HİSSE SENETLERİNDE İKTİSAP TARİHİNİN ÖNEMİ

Hisse senedi alım satımında hisse senedinin iktisap tarihinin bilinmesi, vergiye tabi kazancın tespiti yönünden önem arz etmektedir. Genel olarak hisse senedi üzerinde tasarruf hakkına sahip olunan tarih iktisap tarihi olarak kabul edilir. Hamiline yazılı hisse senetleri şirket ve üçüncü şahıslar hakkında ancak teslim ile hüküm ifade eder. Nama yazılı hisse senetleri ise ciro edilen senedin devralana teslim ve şirkete karşı pay defterine kaydedilmekle hüküm ifade eder.(TTK,415-416) Geçici ilmühaberlerin devri de nama yazılı hisse senetleri gibidir. Hisse senedinin devrinden elde edilen kazanç, kanunda yazılı şekil şartlarının gerçekleşmesi anında doğar.

İlk kuruluşta ise ticaret sicilinde ortaklığın tescili ile hisse senedi iktisap edilmiş sayılır. Şirkete ait iç kaynakların (kar ve sermaye yedeklerinin) sermayeye eklenmesi suretiyle edinilen hisse senetlerinde iktisap tarihi olarak daha önceden sahip olunan hisse senetlerinin iktisap tarihi esas alınır. Hisse senedi sahiplerinin rüçhan hakkı kullanmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden de iktisap tarihi olarak sahip olunan eski hisse senetlerinin iktisap tarihi esas alınır. Rüçhan hakkının sınırlandırılarak yapılan sermaye artırımlarında rüçhan hakkının satın alınması yoluyla edinilen hisse senetleri yeni bir alım olarak değerlendirilir. Aynı şirkete ait hisse senetlerinin değişik tarihlerde alınması halinde bunlardan bir kısmının satılmasında, elden çıkarılan hisse senetlerinin iktisap tarihinin **ilk giren ilk çıkar** yöntemine göre tespit edilmesi gerekir.⁴

GVK'nın yukarıda belirtilen mükerrer 80'nci maddesinde geçen "iki yıldan fazla süreyle elde tutulma" kavramının nev'i değişikliği, birleşme ve bölünme suretiyle kurulan şirketlerde hissenin elde edilme (iktisap) tarihinin yeni kurulan şirketin tescil tarihinde mi, yoksa nev'i değiştiren, birleşen veya bölünen eski şirkette hisse sahibi bulunduğu (iktisap edildiği) tarihin mi esas alınacağı konusunda tereddüt bulunmaktadır.

1 nolu KVK Genel Tebliğinin 19.3.3.maddesinde, KVK'nın 19 ve 20 nci maddeleri kapsamında gerçekleştirilen devir ve bölünme (kısmi bölünme dahil) hallerinde, devir olan veya bölünen şirketin ortaklarına verilen hisselerin iktisap tarihi olarak, bu yeni hisselerin verilmesine neden olan devrolan veya bölünen şirketin hisselerinin iktisap edildiği tarihin esas alınması gerektiği" belirtilerek söz konusu tereddütler ortan kaldırılmıştır. Nev'i değişiklikleri devir hükmünde olduğundan nev'i değişikliği suretiyle elde edilen hisse senetlerinde de ilk iktisap tarihi nev'i değiştiren şirket paylarının iktisap edildiği tarihtir. Örneğin, 20.05.2005 tarihinde kurulan limited şirketin 20.09.2009 tarihinde nev'i değiştirerek anonim şirkete dönüşmesi halinde, eski limited şirketin kurucu ortaklarına verilen hisse senetlerinin iktisap tarihi 20.05.2005 olacaktır. Dolayısıyla söz konusu hisse senetlerini 21.09.2009 tarihinde elden çıkaran kurucu ortağın elde ettiği kazanç vergiye tabi tutulmayacaktır.

IV-AYNI SERMAYE KAVRAMI

2 Birleşme bakımından kolektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler aynı nev'iden sayılır. (TK, 147)

⁴ Hisse senetlerinin maliyet bedelinin tespiti konusunda 232 nolu GVK Genel Tebliğde gerekli açıklamalar yapılmış olup, stok değerlendirme yöntemi konusunda mükellefler serbest bırakılmıştır. Geçici 67 nci maddede ise ilk giren ilk çıkar yönteminin kullanılması gerektiği, aynı gün içerisindeki işlemlerde ağırlıklı ortalama yönteminin kullanılabilceği belirtilmiştir.

A-Tür Değişikliği ve Birleşmelerde Ayni Sermaye

TTK'nun 404'ncü maddesinin birinci fıkrasında, "ayın karşılığı olan hisse senetlerinin şirketin tescilinden itibaren iki yıl geçmeden başkalarına devri hükümsüzdür" denilmektedir. Anılan Kanunun 279 /4.ncü maddesinde şirket ana sözleşmesinde, "paradan başka sermaye olarak konan haklar ve mallarla bunlara mukabil verilecek hisse senetlerinin miktarı ve mevcut bir işletmenin veya bazı ayınların devir alınması bahis mevzuu olduğu takdirde onun bedeli ve kurucular tarafından şirketin kurulması için şirket hesabına satın alınan diğer şeylerin bedelleriyle şirketin kurulması hususunda hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret veya tahsisat yahut mükafatın miktarının" yazılması gerektiği,285'nci maddesinin ikinci fıkrasında ise, sermaye olarak paradan başka iktisadi bir değer veya menkul mal konulması taahhüdü, şirketin hükmü şahsiyet kazandığı tarihten itibaren onlar üzerinde malik sıfatıyla doğrudan doğruya tasarruf edilebileceğinin ve gayrimenkul üzerindeki mülkiyet veya sair ayni hakların sermaye olarak konulması taahhüdü ise, bu hakların şirketin hükmü şahsiyet kazanmasıyla beraber tapu siciline tescil edileceğinin kabul edilmiş demektir" hükmü yer almaktadır.

"Ayni sermaye"den anlaşılması gereken, nakit sermaye dışında kalan tüm sermaye unsurlarıdır.

Ticaret ortaklıklarına ayni sermaye olarak konulan taşınmazların mülkiyeti tescil edilmeksizin, bu ayni sermayenin mülkiyeti ortaklığa geçmez. Taşınmazın mülkiyeti ancak tescil ile ortaklığa intikal eder. (Y.11.HD.18.4.1989-E:2886/K.2366)⁵

Ayın karşılığı oluşturulan paylar için ancak nama yazılı hisse senedi düzenlenebilir. Ayın dışı hisse senetlerinin devri mümkündür. Kanunun açık hükmüne karşın hisse senetleri başkasına devredilmiş ise bu işlem şirkete karşı hükümsüzdür. Kural olarak batıl olan işlemler belli bir zaman geçse bile bu işlemler geçerli hale dönüşmez. Ancak, bu işlemin devredenle devralan arasında geçerli olup olmadığı tartışmalıdır. Bu işlem devir alan ve devir eden arasında geçerlidir. Devir yasağı süresi içinde devir vaadi yapılabilir, devir yasağı olan hisse senetleri üzerinde rehin hakkı ile sözleşmeye bağlı olarak intifa hakkı tesis edilebilir.⁶

Anılan Kanunun 152. Maddesi çerçevesinde şirketlerin nev'i değiştirmesi ve birleşmesi halinde 404'ncü maddenin uygulanıp uygulanamayacağı konusunda tereddüt yaşanmaktadır. Şirketlerin nev'i değiştirmeleri ve birleşmesinde ekonomik ve hukuki ayniyet söz konusudur. Nev'i değişikliğinde yeni şirket eski şirketin devamı niteliğindedir. "Bu ilke ışığında (TTK.152) ve ortaklıkların birleşmesi de TTK'nın 404 ve 416'ncü maddeleri uyarınca pay devri sayılamayacağından, ortaklıkların nev'i değiştirmesi ile birleşmesinde TTK'nın 404'ncü maddesi uygulanmamalıdır."⁷

Yargıtay, kolektif şirketin nev'i değiştirerek anonim şirkete dönüşmesi halinde, kolektif şirketin ayınlarının, anonim şirkete ayni sermaye olarak konulduğu anlamına gelmediği, bunun sonucu olarak anonim şirketin sermayesi içinde ayni sermayenin olduğunun söylenemeyeceği görüşündedir.(Y.11. HD.25.10.1988-E.3073/K.6153)⁸

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı da, nev'i değişikliği işlemini yeni şirketin eski şirketin devamı niteliğinde kabul edildiği, nev'i değişikliğinde tüzel kişiliğin değişmediği, hak ve borçların aynı tüzel kişilikte devam etmesi dolayısıyla limited şirketin anonim şirkete dönüşmesinin sadece bir hukuki yapı değişikliği olarak kabul edilmesi gerektiği, limited şirket sermayesine karşılık olan payların devir yasağı kapsamında olmaması kaydıyla, limited şirketin TTK'nın 152 nci maddesi uyarınca nev'i değiştirmesi yoluyla kurulacak anonim şirkete sermaye olarak konulan limited şirketin sermayesi karşılığında ihraç edilecek hisse senetlerinin TTK'nın 404 ncü maddesi uyarınca devir yasağı olmayacağı görüşündedir.⁹

⁵ Gönen Eriş, Ticari İşletme ve Şirketler, Cilt:2 Sayfa:1677 Seçkin Yayınevi

⁶ Gönen Eriş, Age.Sy:2446

⁷ Gönen Eriş, Age.Sy:2449 (Domanic, Anonim,1108; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar 2003 s.451;İmregün; Anonim, s.46 aktarılmıştır.)

⁸ Gönen Eriş, Age. Sy. 2450

⁹ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğünün 31.12.2009 tarih ve 6685 sayılı özeldesesi

GİB İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen bir özalgede ise, bir kolektif şirketin nev'i değıştirerek anonim şirkete dönüştürüldükten sonra aynı ortaklara sahip bir başka anonim şirket ile birleşmesi durumunda, birleşme nedeniyle yapılacak hisse devirlerinin nev'i değışikliği tarihinden itibaren iki yıl geçmeden yapılmasının TTK'nın 404'ncü maddesi çerçevesinde mümkün olmayacağı belirtilmiştir.¹⁰ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın bu görüşüne gerek Yargıtay kararı gerekse Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yukarıda belirtilen görüşü ve nev'i değışikliğinde yeni şirketin eski şirketin devamı olması nedeniyle gerçek anlamda bir aynı sermayeden söz edilemeyeceği nedenleriyle katılmak mümkün değildir.

B-Bölünme Halinde Aynı Sermaye

TTK'nda yer almamakla birlikte KVK'nın 20'nci maddesi çerçevesinde yapılan kısmi bölünme işlemi iki şekilde gerçekleştirilmektedir.¹¹ Bölünmenin yeni kurulan şirket hisselerinin bölünülen şirket ortaklarına verilmesi suretiyle yapılması halinde eski şirketin ya sermaye azaltması ya da sermaye dışındaki özkaynak kalemlerinin yeni şirkete sermaye olarak konulması suretiyle gerçekleştirilmektedir. Diğer bir yöntem de eski şirketin yeni şirkete ortak olması ve eski şirket ile yeni şirket arasında iştirak ilişkisinin kurulmasıdır. Kısmi bölünme durumunda birleşme ve nev'i değışikliğinde olduğu gibi bir ekonomik ve hukuki ayniyetten söz edilebilir mi?

TTK'nın 404 ncü maddesine 5904 sayılı Kanunla eklenen ikinci fıkra ile “ ..Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19 ncu maddesine göre yapılacak bölünmelerde bu hükmün (2 yıllık devir yasağının) uygulanmayacağı “ belirtilmek suretiyle bölünen şirketlerde elde edilen yeni hisse senetlerinin iki yıllık devir yasağı ortadan kaldırılmıştır. Hisse senetlerine ilişkin bu düzenlemenin limited şirket hisselerinde de uygulanması gerektiği görüşündeyiz. Keza öğretide birleşme, nev'i değışikliği ve bölünmede yeni şirket eski şirketin devamı niteliğindedir. Birleşme, bölünme ve nev'i değışikliği suretiyle yeni şirkete geçen varlıklar aynı sermaye niteliğinde sayılmamaktadır.

Bölünme birleşmenin tersi bir işlem olmakla birlikte bölünmede mevcut bir şirketteki bazı varlıklar yeni bir şirkete aktarılmış olmaktadır. Aktarılan şey paradan başka bir şeydir, ancak aktarılan şeylerin değeri önceki şirketteki kayıtlı değerleridir. Burada yeni bir değerlendirme yapılmamakta, dolayısı ile üçüncü kişilerin ve ortakların haklarını zarara uğratacak bir durum söz konusu olmamaktadır. Bölünme planı veya bölünme sözleşmesi yargı denetiminde üç kişilik bilirkişi tarafından denetlenmektedir. Birleşme ve nev'i değışikliğinde olduğu gibi bölünme sonucunda kurulan yeni şirket pek çok haklar yönünden eski şirketin veya bölünen şirketin devamı niteliğindedir. TBMM'nde görüşülmekte olan yeni TTK Tasarısının 163 ve 164'ncü maddelerinde “bölünmede aynı sermaye konulmasına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı” belirtilmek suretiyle bu konudaki tereddüt ortadan kaldırılmaktadır.

V-KDV YÖNÜNDEN VERGİLENDİRME

Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4'ncü maddesinin (g) alt bendinde bazı kıymetli madenler ile “döviz, para, damga pulu, değerli kağıtlar, **hisse senedi**..” teslimleri katma değer vergisinden istisna edilmiştir.Burada sözü edilen teslimlerden maksat KDV'nin konusuna giren diğer bir anlatımla ticari ve zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyeti kapsamındaki teslimlerdir. Gerçek kişilerin ticari amaç taşımayan hisse senedi teslimleri ise KDV'nin konusuna girmediğinden hiçbir süreye bağlı olmaksızın katma değer vergisine tabi değildir.

Ticari işletmelerin aktifine kayıtlı **iştirak hisseleri** teslimlerine ilişkin katma değer vergisi istisnasını düzenleyen geçici madde hükümleri 01.01.2005 tarihinden geçerli olmak üzere KVK'nundaki düzenlemeye paralel olarak KDV Kanunu'nun 17/4. maddesinin (r) bendine kalıcı istisna olarak aktarılmıştır. Bent hükmü aşağıdaki gibidir:

¹⁰ GİB İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının GİB.4.34.16.01/KVK-18-7161 sayılı özalgesi (www.ivdb.gov.tr)

¹¹ TBMM'nde görüşülmekte olan yeni TTK Tasarısında bölünme hükümlerine yer verilmiştir.

“Kurumların en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ile gayrimenkullerinin satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimleri,...” katma değer vergisinden müstesnadır. Burada geçen “kurum” sözcüğünden maksadın kurumlar vergisi mükellefleri anlaşılmalı birlikte, kurum sözcüğünün bütün ticaret şirketlerini kapsadığı şeklinde görüşler de bulunmaktadır.

“Hisse senetlerinin teslimleri her halükarda KDV Kanunu’nun 17/4. maddesinin (g) bendi uyarınca katma değer vergisinden istisna edildiği için (r) bendinde sözü edilen istisna **diğer iştirak hisseleriyle** ilgilidir.”¹²Daha açık bir anlatımla, anonim şirketlere ait hisse senetlerinden veya hisse senedi yerine çıkarılan geçici ilmuhaberler ister bilançoda duran varlıklar sınıfında ister dönen varlıklar sınıfında kayıtlı olsun hiçbir süreye bağlı olmaksızın KDV Kanunu’nun 17/4 ncü maddesinin (g) alt bendine göre katma değer vergisinden müstesnadır.

Hisse senetleri (kurucu senetleri ve intifa senetleri de bu mahiyettedir) dışında kalan iştirak payı veya ortaklık payı olarak ifade edilen limited şirketlere, adi ortaklıklara, iş ortaklıklarına, hisseli komandit şirketlerin komanditer ortakları ile koopeartiflere ait payların katma değer vergisinden istisna edilebilmesi için bunların işletmenin aktifinde en az iki tam yıl bulundurulması gerekmektedir. Anonim şirketlere ait hisse senetlerinden meydana gelen ve işletmenin duran varlıklar sınıfında “bağlı menkul kıymetler, iştirakler veya bağlı ortaklıklar” hesaplarında gösterilen varlıklar hisse senedinin muhasebeki sınıflandırılmasını ifade etmekte olup, hisse senedi olarak satışa konu edildiklerinden ve **menkul kıymet (kıymetli evrak)** niteliğinde olduklarından bunların satışı hiçbir süreye tabi olmaksızın katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

İşletmelerin aktifine kayıtlı limited şirket ve diğer ortaklıklara ait iştirak paylarının devrinin katma değer vergisinden istisna olup olmadığı konusunda da tereddütler vardır. KDV Kanununun 17/4. maddenin (g) bendindeki “hisse senedi” ibaresi limited şirketlerle diğer ortaklıklara ait ortaklık paylarını kapsamadığı açıktır. Hisse senedi münhasıran anonim şirketler ile hisseli komandit şirketlerin komanditer ortaklarının şirketteki payını gösteren menkul kıymetlerdir. Diğer ticaret şirketlerine ilişkin ortaklık payları hisse senedi niteliğinde değildir. Maliye Bakanlığı’nca verilen bir özalgede şirket aktifinde iki tam yıl kalmayan limited şirketteki ortaklık payının(İştirak payının) tesliminin KDV’ne tabi olduğu şeklindedir. Hisse senedi ile temsil edilmeyen iştirak hissesi devir ve satışları Kanununun 17/4-g maddesinde düzenlenen istisna kapsamına girmemektedir. Ancak, söz konusu iştirak hissesi devir ve satışları gerekli şartları taşıması halinde Kanununun 17/4-r maddesi kapsamına girebilmektedir.¹³

“Bu çerçevede, iştirak edilen anonim şirkete ait **hisse senetlerinin devri suretiyle yapılan iştirak hissesi satışları**, KDV Kanunu’nun 17/4-g maddesine göre KDV’den istisnadır. **Hisse senedi ile temsil edilmeyen iştirak hissesi devir ve satışları** ise Kanununun 17/4-g maddesinde düzenlenen istisna kapsamına girmemektedir. Ortaklık paylarını göstermek üzere hisse senedi bastırılmasının bir avantajı da, elde bulundurma süresine bakılmaksızın uygulanan KDV istisnasıdır”¹⁴

¹² Sakıp ŞEKER” Age. Cilt :2, Sayfa: 600/41 (2007/3 sayılı Değişiklik) ,

¹³ Sakıp ŞEKER” Hisse Senetleri ve İştirak Hisselerinin Satışında KDV Uygulaması” Bülten Dergisi, Kasım,Aralık-2009 (Ankara SMMM Odası Yayını)

¹⁴ Şükrü KIZILOL, Katma Değer Vergisi ve Uygulaması, Yaklaşım Yayınları Cilt:3 Sayfa, 1132/11, 2008/8 Değişikliği)

VI-SONUÇ

Ticari işletmelerde ekonomik ve kurumsal yapının güçlendirilmesi, sermaye piyasasının teşvik edilmesi amacıyla hisse senetlerinin devrinden elde edilen kazancın vergilendirilmesi, diğer ticaret şirketlerine ait hisselerin elden çıkarılmasından doğan kazançlara göre daha avantajlıdır. Borsaya kayıtlı olmayan anonim şirketlere ait hisse senetleri iki yıldan daha fazla süre elde tutulduğu takdirde elde edilen kazanç vergi dışında tutulduğu halde, (borsaya kayıtlı şirketlerin hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlarda 14.11.2008 tarihinden itibaren sıfır vergi ödenmektedir) başta limited şirket hisseleri olmak üzere hisse senedi ile temsil edilmeyen diğer şirket ve ortaklık paylarının devrinden elde edilen kazançlarda 7.800 TL hariç herhangi bir vergisel avantaj söz konusu değildir. Bu durum özellikle yeniden yapılanmaya ve dışarıdan ortak alımına ihtiyaç duyan limited şirketlerin anonim şirkete dönüşmesini zorunlu hale getirmektedir.

Yukarıdaki bölümlerde yapmış olduğumuz açıklamalardan anlaşılacağı üzere, bu kapsamda anonim şirkete dönüşen limited şirket ortaklarının sahip oldukları hisse senetlerini TTK'nın 404 ncü maddesi çerçevesinde iki yıl geçmeden devretmelerinde (bölünme ve birleşme işlemleri dahil) söz konusu dönüşüm işlemleri “**ayni sermaye**” niteliği taşımadığından herhangi bir sakınca yaratmamaktadır. Ayrıca, GVK'nın mükerrer 80 nci maddesinde ifade edilen iki yıllık sürenin, yeni şirketin tescil tarihinden değil limited şirketin ilk kuruluş tarihinden veya limited şirket bünyesindeki ortaklık hakkının elde edildiği tarihten başlatılması gerekmektedir. Özetle, bir limited şirket KVK'nın 19 ncü maddesi çerçevesinde anonim şirkete dönüştüğü tarihten itibaren, eski limited şirket ortakları anonim şirket ortaklarına tanınan vergisel avantajlardan faydalanabilir ve iktisap ettiği hisse senetlerini ana sözleşmede özel bir düzenleme olmadığı takdirde süre sınırlaması olmaksızın serbestçe devredebilir.

Limited şirket hisse devirlerinin, ilgili limited şirketin anonim şirkete dönüştürüldükten sonra yapılmasında hem gelir hem KDV yönünden vergisel avantajı bulunmaktadır.